

busque nostris terribiliter exstans, quinque agri jugera exhausto penitus ubertatis succo in cinereum extorruit, ita ut non solum fruges, sed & arbores cum ius stirpis absurpisse referatur. Sequenti ab hinc anno, Quintio Gulone, & Fabio Pictore Cos. Picentes bellum commovere. (40) Consules P. Sempronius, & Appius Claudius adversum Picentes duxerunt exercitum, & cùm directe intra iactum teli utræque acies confitissent, repente ita immaniter cum nimio, & horrendo fragore terra tremit, ut stupore miraculi utrumque pavescunt agmen hebesceret. Diu attoriti utrique populi hæstavere, prejudicatae incepti conscientia. Tandem pro cursu concitatæ inieru contanen. Triste adhuc istud bellum fuit, ut meritò dicatur tantum humananum sanguinem susceptra, etiam cum gemitu horribuso tunc terra tremulisse. Romani autem pauci admodum e prelio, qui evasere, vicerunt, & de his triumphatum est. Condita à Romanis civitates Ariminum in Gallia, & Beneventum in Samnio. Tunc etiam à Romanis Crotone (41) invaditur. Anno ab Urbe condita CCCCLXVII. inter multa prodigia sanguis è terra, lac visum est manare de celo. Nam & plurimis scaturienti fontibus crux effluxit, & de nubibus guttatum in speciem pluviae latè dimisso dixi, ut ipsi visum est, terras imbreis irrigaverunt. M. Attilio Regulo, L. Julio Libone Cos. Salentini in Apulia bellum indicium est, captique sunt cum civitate simul Brundusini, & de his triumphatum est.

(42) Cùm jam clarum urbis Romanum nomen esset, arma tamen extra Italiam mota non fuerant. Ut ergo cognosceretur qua copia Romanorum essent, census est habitus. Tum inventa sunt capita civium ducenta nonaginta (43) millia trecenta trigesinta quatuor, quanquam a condita Urbe nunquam bella cessarent. (44) Eo tempore Carthaginenses dato adversum Romanos auxiliu Tarrentini, cum per legatos à Senatu arguerentur, turpissimam rupti fideis labem præsumpto accumulare perjurio. Tum etiam Vulniferi Hetrusci unum forentissimi luxuria pœna perierunt. Nam, cùm licentia in consuetudine prærogatæ servos paſſim liberos facerent, coniugis allegarent, coniugis honestarent, Libertini in partem potestatis recepti, plenitudinem per scelus usurpare meditati sunt: & liberati seruitutis iugo, ambitu dominacionis exarserunt: & quos dominos subditæ aquanimitate dilexerunt, eos jam liberi, quos dominos suisse meminerant, execrari sunt. Itaque conspirantes in facinus Libertini, quorum tanta manus fuit, ut sine controversia superiori essent, correptam suo tantummodo generi urbem vendicant, patrimonia, conjugia dominorum sibi per scelus usurpant, extores dominos procul abigunt. Qui miseri exiles, egestesque Romanæ defervunt. Ubi ostentata miseria querelaque deficiat, per Romanorum severitatem, & vindicatio-

(40) A. & H. commovere, & ab inservientibus Cos. P. Sempronio, Appio Claudio visitant, & de his triumpb. &c.

(41) Uterque pro Grotone habet Cotrone invaditur. Eo tempore pluribus locis è fontibus crux fluxit, & de multis in specie pluviae lac descendit. Marc. &c.

(42) A. B. H. & Eutropius anno CCCCLXXVII. cùm jam el. &c.

(43) A. habet XCII.

(44) A. post cessarent haberet, & contra Afros bellum suscepimus est. Primum Appio Claudio, Q. Fulvio Cos. in Sicilia contra eos pugnatum est, & Appius &c. MS. B. & H. ad verbum in sequentibus convenient cum Eutropio editionis Merula, nisi quid haec pauca varie lectiones sint. MS. H. Duillium vocat, quem Eutropius Duillium. H. primam clipeam Africa civitatem. Eutropius primam Cypream Africa civitatem. Cetera omnia sunt Eutropiana usque ad illa verba: septuagintaquatuor civitates in fidem acceptit, quæ in Eutropiana edit. Merula sunt fol. 23. vers. 17., post quæ verba in MS. B. & H. hæc

MISCELLÆ

Acati sunt, & restituti. Anno ab Urbe condita CCCCLXXXI. pestilentia ingens apud Romanum conflagravit, cuius atrocitatem significare contentus sum, quia verbis explicare non possum. Si enim spatiū temporis, quo manstis, inquiritur, ultra biennium vastando porrecta est: si depopulatio, quam egerit, census indicitus est, qui non quantum hominum depescit, sed quantum superfluebat, inquireret: si violentia, qua affectis, Sibyllini libri testes sunt, qui eam cœlesti ira impositis respondent. Sed ne quenquam quasi tempestate cavillationis offendat, quod Sibylla quasi iratos deos dixerit, nos iram cœlestem dixisse videamus: & audiat, & intelligat, quia hoc, et si plerunque per aerias potestes sunt, tamen sine arbitrio omnipotens Dei omnino non sunt. Eodem tempore Caparronia virgo vestalis incerti rea suspendio perit, corruptor eius, consimile servi supplicii affecti sunt. Anno ab Urbe condita CCCCLXXXIII. Appio Claudio, Quinto Fulvio Confulibus Mamertinis, quorum Messana nobilis Sicilia civitas erat, & auxilia contra Hieronem Syracusanum regem, & Pœnorum copias Hieroni juntas petierant, Appium Claudiu Cos. cum exercitu misere Romani: pugnâque commissâ, Appius Claudio de Pœnisi, & regis Sicilia triumphavit Hierone. In sequenti anno M. Valerio, & T. Otacilio Cos. in Sicilia: à Romanis res magnæ gestæ sunt. Tauromini, Catinenses, & præterea quinquaginta civitates in fidem acceptæ. Tertio anno in Sicilia contra Hieronem Siculorum regem, & Pœnos bellum paratum est, ab Appio Claudio Cos., qui tam celebris Syracusanos, Pœnosque superavit, ut ipse quoque rex rerum magnitudine tertiorum, antē se vicit, quā congressum fuisse prodiderit. Qui exin fractis viribus, amissaque fiducia, cum omni nobilitate Syracusanorum pacem à Romanis supplex rogavit, iussaque Consulum dedit argenti ducenta talenta. (45) Consules accepto argento, Agrigentum adierunt Sicilia civitatem, ibique praesidia Pœnorum operibus, valloque cinxerunt. Cumque inclusus ea obstidione senior Hannibal imperator Pœnorum ad summum egreditur redactus est, Hannano dux novus Carthaginensis cum equitibus mille quingentis, & trigesima milibus peditem, trigesima etiam elefantis ex improviso intercessit, expugnationemque civitatis paulisper disluit, sed continuo civitas capta est. Pœni maximo bello vici, & proflixi, undecim elephanti in potestatum redacti, Agrigentini sub corona omnes venditi sunt, & de his secundo Roma triumphantum est. Hannibal senior exinde facta eruptione cum paucis diffugit. Quinto anno Punici belli, quod contra Afros gerebatur. (46) Cn. Cornelio Afina, C. Duilio Cos. cum Hannibal senior oram Italia maritimam instructâ septuaginta navium classe vastaret, Romani & ipsi classem fabricari, atque instrui præceperunt. Quod

Duci-

sequuntur. Inter bec apud fluvium Bagrada Regulus serpentem mira magnitudinis occidit, cuius corium centum virginis pedum longitudinem habuit, Romagni delatum, aliquandiu cunctis miraculo fuit. Tunc vixi Carthaginensis pacem à Romanis petiverunt: quam cum Regulus nollet nisi darijissimi conditionis dare, Afri auxiliū à Lacedemoniis petiverunt, & à duce Xanthippo, qui à Lacedemoniis missus fuerat Romanorum dux Regulus vicius est ultima pericula. Nam duo tantum ex omni Rom. exercitu refugerunt, quingenti cum Imp. Regulo capti sunt: trigesima milia occisa. Regulus ipse in catenis conseruit. Hac tempestate Ptolomeus Philadelphus &c.

(45) A. omis. cęt. post talenta. Afri in Sicilia vici sunt, & de his triumphantum est. Quinto. &c.

(46) A. hinc legit. Primò Romanū Gajō Duilio, & Gneo Cornelio Afina Cos. in mari dimicaverunt paratis navibus rufistratis, quas Liburnas vocant. Consul Cornelius deceptus est, Duilius commissus prælio Carthaginensium ducem vicit XXXI. naves cepit XIV. morit, VIIIm. hostium cepit IIIm. occidit. Neque &c.